

בבית המשפט העליון

רע"א 5966/22

לפני: כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט ח' כבוב

המבקשת: פוליבה בע"מ

נגד

המשיבים: 1. כונס הנכסים הרשמי
2. אריאל סנדרובסקי
3. עו"ד שגיא שוורץ

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו (השופטת ח' פלינר) מיום 22.6.2022 בפש"ר
64122-10-18

בשם המבקשת: עו"ד ניב סופר

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

לפנינו בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
(השופטת ח' פלינר) מיום 22.6.2022 בפש"ר 64122-10-18, בו אושרה תכנית פירעון
בעניינו של משיב 2.

הרקע להליך

1. ביום 15.1.2019 ניתן צו לכינוס נכסיו של משיב 2 (להלן: החייב) לבקשת אחד
מנושיו בהסכמתו, וביום 19.9.2019 מונה משיב 3 למנהל מיוחד לנכסיו (להלן: המנהל
המיוחד). משלא ניתן צו תשלומים חודשיים בעת מתן צו הכינוס, פנה המנהל המיוחד
ביום 3.12.2019 לבית המשפט בבקשה להשתת צו תשלומים חודשיים על המבקש בסך
של 5,000 ש"ח. צוין כי מדובר בחייב בעל כישורים הלומד מקצוע רווחי ביותר, אשר
אינו ממצה את כושר השתכרותו; כי הוא נמנע מלעבוד ומסתמך על סבתו המסייעת לו

כלכלית והמאפשרת לו לגור בנכס יוקרתי שבבעלותה; וכי הגם שלטענתו הוא אינו עובד עקב בעיה מנטאלית ממנה הוא סובל, לא הוצגה כל אסמכתא לכך.

2. בתגובתו לבקשת המנהל המיוחד פרט החייב את נסיבות הסתבכותו הכלכלית, שמקורן בקריסתה של חברה בה הועסק אשר הייתה בשליטת אביו (להלן: החברה). קריסת החברה אילצה אותו ואת משפחתו לפנות את דירת מגוריהם והותירה אותם חסרי כל. בעקבות זאת עזבו הוריו את ישראל והוא נותר לבדו, ללא קורת גג וללא מקור פרנסה, ועל רקע זה הסכימה סבתו לאפשר לו להתגורר בדירה השייכת לה ולסייע לו במימון שכר הלימוד וצרכי קיום בסיסיים. כתוצאה מהאמור הוא גם נקלע למצוקה נפשית שבעטיה הוא נזקק לטיפול. ללא השלמת לימודיו האקדמיים הוא לא יוכל להניב הכנסה משמעותית, וכי חיובו לעבוד במשרה מלאה לשם עמידה בצו התשלומים החודשי יפגע באפשרותו להשלים את לימודיו.

3. על רקע הדברים האמורים, תוך התחשבות בנסיבות האישיות וביכולת השתכרותו לאור לימודיו האקדמיים, ובהמלצת משיב 1 (להלן: הכנ"ר), ביום 13.1.2020 העמיד בית המשפט את צו התשלומים על סך של 1,500 ש"ח לחודש.

4. בדוח שהגיש המנהל המיוחד ביום 13.8.2020 בהמשך לבקשת החייב למתן הפטר מחובותיו, צוין כי נגד החייב אושרו 6 תביעות חוב בסך כולל של כ-3.6 מיליון ש"ח, וכי מחקירתו עולה שהסתבכותו הכלכלית נוצרה בתום לב ולא קיימת סבירות לקיומם של היבטים פליליים בפעולותיו. צוין כי החייב משתף פעולה בהליך באופן חלקי. כמו כן הוצע כי מתן הפטר לחייב יותנה בתכנית פירעון על פיה ישלם סך של 5,000 ש"ח למשך 50 חודשים. נוכח מחלוקת שהתגלעה בין המנהל המיוחד לבין החייב בקשר לתכנית הפירעון המוצעת, ובהינתן שמדובר בחייב צעיר שההליכים בעניינו לא נמשכים זמן רב, ושכושר השתכרותו צפוי לגדול בעתיד – קבע בית המשפט כי טרם בשלה השעה לדון בהפטר.

5. ביום 28.4.2021 הגישה המבקשת – נושה שתביעת חוב שהגישה על סך של כ-2.3 מיליון ש"ח אושרה על ידי המנהל המיוחד – בקשה לביטול צו הכינוס. בבקשה נטען כי לא אותרו נכסים השייכים לחייב שיהיה בהם כדי להצמיח תועלת לנושיו מהליך פשיטת הרגל, וכי התועלת היחידה שתצמח מהמשך ההליך היא לחייב עצמו הזוכה להגנה תחת צו הכינוס. הודגש כי עצם העובדה שאין ממצאים בדבר חוסר תום ליבו של החייב ביצירת חובותיו אינו מביא למסקנה כי יש להותיר את ההליך על כנו.

6. החייב התנגד לבקשה וטען כי משעה שאין כל טענה לחוסר תום לבו, ומשעה שאין בידיו נכסים כדי לפרוע את חובותיו, אין להורות על ביטול ההליך כי אם על מתן הפטר לאלתר. המנהל המיוחד טען מצדו כי אין מקום ליתן לחייב הפטר לאלתר בשים לב לפוטנציאל השתכרותו ולאורח חייו. עם זאת, בשים לב לכך שהוא עושה מאמצים לתקן את התנהלותו במסגרת ההליך; לכך שהיעדר תועלת לנושים אינו מהווה עילה בגינה לא יינתן הפטר; ולכך שהסתבכותו נעשתה בתום לב, ניתן לגבש תכנית פירעון שיש בה כדי לאזן בין אינטרס הנושים בפירעון חובם לבין אינטרס השיקום הכלכלי של החייב. המנהל המיוחד הציע תכנית פירעון מטעמו אולם זו לא זכתה להסכמת החייב ומרבית נושיו.

7. ביום 20.6.2021 קבע בית המשפט כי אין מקום להורות על מתן הפטר לאלתר, שכן לא מתקיימות נסיבות המצדיקות זאת; כי אין מקום לאמץ את תכנית הפירעון שהוצעה על ידי המנהל המיוחד, שעה שהיא אינה מקובלת על החייב ועל מרבית נושיו; וכי גם אין מקום להורות על ביטול ההליך, הואיל והחייב משתף פעולה ולא ניתן לומר כי לא תצמח תועלת לנושים מההליך. בשולי ההחלטה הותיר בית המשפט לחייב את האפשרות להציע הצעה נוספת לתכנית פירעון, ככל שזו תהיה מקובלת על המנהל המיוחד.

8. ביום 20.6.2022 הגיש החייב הצעת הסדר לפיה ישולם על ידו סך של 174,000 ש"ח לקופת פשיטת הרגל בתשלומים שונים. באותה הזדמנות ציין החייב כי בשנה שחלפה מאז הדיון הקודם שהתקיים בעניינו, הפסיק את לימודיו האקדמאיים עקב חוסר הצלחה בקורסים השונים; נישא לבחירת לבו; ואשתו בהריון מתקדם כך שהוצאותיו עתידות לגדול משמעותית עם הלידה הצפויה.

9. בתגובה לכך המבקשת הלינה על התנהלותו של החייב במסגרת ההליך, ובכלל זה טענה כי הוא לא מנצל את כושר השתכרותו ועושה כל שביכולתו כדי להתחמק מחובותיו; לא דיווח על הכנסותיו ממשכורתה של אשתו או על הכנסות שקיבל מחתונתו; ולא טרח לעדכן את המנהל המיוחד כאשר חדל מלימודיו. מדובר בהתנהלות חסרת תום לב ומשכך אין מקום לאשר הסדר פירעון כבקשתו ויש להורות על ביטול ההליך.

10. בדיון נוסף שהתקיים לפני בית המשפט ביום 22.6.2022 שיפר החייב את הצעת ההסדר והציע שישלם סך של 250,000 ש"ח לקופת הכינוס (כולל הכספים שכבר הועברו על ידו לקופה במסגרת התשלומים החודשיים), כאשר 120,000 ש"ח ישולמו בתוך 3 חודשים והיתרה תשולם בתשלומים חודשיים בסך של 1,500 ש"ח. המנהל המיוחד

והכנ"ר הביעו את הסכמתם להצעה זו, ואילו המבקשת התנגדה לה בציינה כי יש בה משום התעלמות מחובות גבוהים ביותר ומאורח חייו הראוותני של החייב.

11. בתום הדיון ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי בו אושרה תכנית הפירעון שהציע החייב. במסגרת זאת נתן בית המשפט משקל בין היתר לכך שמדובר בחייב צעיר ובריא. יש בכך כדי להשליך לא רק על קביעת משך תכנית הפירעון אלא גם על נסיבות היקלעותו להליך פשיטת הרגל. בהקשר זה עמד בית המשפט על כך שהחייב היה רק בן 26 עת חתם על ערבויות לספקים בעידוד אביו שעזב לאחר מכן את הארץ והותיר אחריו את המשפחה להתמודד עם חובותיו, וברי כי החייב לא היה הרוח החיה בחברה. עוד נתן בית המשפט משקל לעובדה שהסכום המוצע בתכנית הפירעון שווה ערך ל-50 תשלומים חודשיים של 5,000 ש"ח כל אחד, ולו היה משלם את החוב בשיעורים אלו, משך הזמן לקיומו של הליך פשיטת הרגל (כ-4 שנים) היה סביר. בית המשפט ציין כי הנושים אינם יכולים להסתמך על נכסים משפחתיים, לרבות דירתה של סבתו ועושרה, כדי להפעיל מנוף לחץ על החייב; וכי ביטול צו הכינוס לא ייתן די משקל לאינטרס השיקומי ולא בהכרח יניב תוצאות טובות לנושים זולת רדיפת החייב. בית המשפט הדגיש כי נתן דעתו גם למחדלים הנטענים מצד החייב, אך ציין כי מקום שבו החייב עמד בתשלומיו ודיווח על הכנסותיו והוצאותיו, אף אם נפל פגם בכך שלא דיווח על הכנסותיה של אשתו, אין מדובר בפגם אשר יש בו כדי להצדיק אי-היענות לתכנית הפירעון. בפרט, כאשר בבסיסה צו תשלומים הגבוה פי שלושה מצו התשלומים הנוכחי.

12. מכאן הבקשה שלפנינו בה חזרה המבקשת על טענתה כי התנהלות החייב נגועה בחוסר תום לב. לטענתה לא די בכך שהחייב לא פעל לשיפור תכנית הפירעון שהוצעה לפני כשנה; הוא גם הוסיף ופעל בחוסר שקיפות תוך הסתרת הכנסות התא המשפחתי שלו; לא דיווח על חתונתו בזמן אמת; לא דיווח על הפסקת לימודיו; ומשך את ההליך שלא לצורך. וכל זאת, כאשר הוא מובטל ומתפרנס מעבודות צדדיות שאינן מדווחות. אין מקום ליתן לחייב "פרס" בגין התנהלות מעין זו, ודאי כאשר יש בו משום פגיעה אנושה בזכויות הנושים בהליך. עוד נטען כי החלטת בית המשפט לא נתנה משקל מספק להתנגדותם של הנושים שנכחו בדיון, המהווים 80% מהנשייה, בפרט שעה שמדובר בהליך שנפתח לבקשת נושה. בהליכים מעין אלו הדגש בתכנית הפירעון הוא סילוק חובות החייב, כאשר השיקול העיקרי שיש לשקול הוא הסיכוי שהליך פשיטת הרגל אכן ישיג מטרה זו. התעלמותו של בית המשפט מהנושים יוצרת אי-צדק ממשי ומצדיקה התערבות של ערכאת הערעור.

13. אקדים ואומר כי על פניו עומדת למבקשת זכות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי (ראו מקרים דומים: רע"א 7703/21 טייב נ' הכונס הרשמי (23.12.2021) (להלן: עניין טייב); רע"א 5960/21 רפאל ב.ד. ייבוא ושיווק בע"מ נ' וייגמן (24.10.2021) (להלן: עניין רפאל); רע"א 3542/21 ברק נ' קורן (3.2.2022) (להלן: עניין ברק); רע"א 2874/21 אבו שקארה נ' עו"ד רים עזאזזה (22.6.2021)). על כן מצאתי לנכון לעשות שימוש בסמכות הקבועה בתקנה 149(4) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, להורות כי בקשת הערעור תידון כאילו הוגש ערעור, ולדחותו לפי תקנה 138(א)(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

14. לבית המשפט של פשיטת רגל נתון שיקול דעת רחב לאור מומחיותו הייחודית בתחום כמו גם התרשמותו הישירה מבעלי הדין, מראיותיהם ומכלל נסיבות העניין, וערכאת הערעור לא תתערב בו בנקל (וראו: רע"א 8732/21 מוחה נ' חגי פריד, עו"ד, פסקה 10 (16.3.2022); רע"א 5599/21 בן מוחה נ' עו"ד רוני זאבי, פסקה 8 (1.3.2022); רע"א 6301/21 בוארון נ' עו"ד אייל כהן בתפקידו כמנהל מיוחד, פסקה 8 (8.11.2021)). זאת גם ביחס להחלטות שעניינן אישור תכנית פירעון לגבי חייב ומתן הפטר מותנה (עניין טייב, פסקה 10; עניין רפאל, פסקה 10). מקרה זה אינו נמנה על המקרים המצדיקים התערבות בשיקול דעתו של בית המשפט המחוזי.

15. להליך פשיטת רגל מספר תכליות שלובות: מתן אפשרות לחייב שנקלע בתום לב לחובות לפתוח דף חדש בחייו; כינוס נכסי החייב וחלוקתם באופן יעיל ושוויוני בין נושיו והגנה על זכותם הקניינית; והגנה על האינטרס הציבורי שבקיום הליכי מסחר וכלכלה תקינים (וראו מיני רבים: עניין ברק, פסקה 18; רע"א 2837/17 ברדה נ' כונס נכסים הרשמי, פסקה 19 (6.6.2018); רע"א 6021/06 פיגון נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקאות 18-17, 23-24 (9.8.2009); רע"א 5628/14 סלימאן נ' סלימאן, פסקה 14 (26.9.2016)). תכליות אלה עומדות בעינן בכל הליך פשיטת רגל באשר הוא, בין אם הוא נפתח לבקשת נושה ובין אם הוא נפתח לבקשת חייב. עצם העובדה שהליך מסוים נפתח לבקשת נושה, אין פירושו כי טובת החייב נזנחת מאחור וכי אין ליתן לה משקל. השאיפה לאפשר לחייב לפתוח דף חדש בחייו עומדת בעינה אף במקרים בהם לא הוא אשר הביא את עניינו לפתחו של בית המשפט.

16. כפועל יוצא מכך, עצם העובדה שהתברר כי אין עוד תועלת לנושים בהליך שנפתח לבקשת נושה אינה מביאה באופן אוטומטי למסקנה כי יש להורות על ביטול ההליך. בית המשפט רשאי להיעתר לבקשתו של חייב למתן הפטר או להותרת ההליך על כנו חרף היעדר התועלת לנושים, ובלבד שהחייב עמד בחובה המוטלת עליו לנהוג בתום

לב במסגרת ההליך. וכפי שנקבע לא מכבר בעניין ע"א 3631/21 בן אהרון שר נ' כונס הנכסים הרשמי תל אביב (7.12.2021):

"אין החייב 'פטר' מלנהוג בתום לב במסגרת הליך שנפתח לבקשת נושיו. זאת, שכן מקום בו נהג החייב בחוסר תום לב במסגרת ההליך, הדבר יעמוד לו לרועץ בעת שיבקש הפטר או בעת שיבקש להותיר את ההליך על כנו חרף היעדר תועלת לנושים מקיומו. במצבים אלה, בהם מבקש החייב ליהנות מהיתרונות הגלומים בהליכי פשיטת הרגל אף שהם לא נפתחו לבקשתו, שוב מתעוררת התכלית שביסוד הטלת חובת תום הלב על החייב – שלא יהא חוטא נשכר'. כאמור, אין כל הצדקה להושיט יד לחייב שהתנהל במסגרת ההליך בחוסר תום לב, ואף אין כל הצדקה לפגוע בנושים כדי לסייע לחייב שכזה [...]. אדרבה, הליכים הנפתחים לבקשת נושה אינם מותנים בתום לב של החייב בעת יצירת חובותיו ובמרבית המקרים אף כרוכים בכך. על כן, אי זקיפת התנהלות חסרת תום הלב של החייב עובר לכניסתו להליך, מדגישה את הצורך שיוכיח ביתר שאת את היותו ראוי ליתרונות הגלומים בהליך פשיטת הרגל" (שם, פסקה 17).

17. אין לכחד, מתן אפשרות לחייב לנצל את הליך פשיטת הרגל ולקבל הפטר מחובותיו כרוכה, כשם שכל הליך פשיטת רגל כרוך, בפגיעה באינטרס הנושים ובזכות הקניין שלהם. לא אחת, אם לא כמעט תמיד, נמחק חלק נכבד מחובות החייב כלפיו נושיו (עניין ברק, פסקה 18; ע"א 2915/22 דמרי נ' עו"ד ראובן שרגיל בתפקידו כמנהל מיוחד לנכסי החייב, פסקה 14 (2.8.2022) (להלן: עניין דמרי)). ברם, שקלול האינטרסים של החייב מצד אחד ושל נושיו מצד שני הוא אינהרנטי להליך פשיטת הרגל, אשר ביסודו עומדות תכליות המושכות את "השמיכה הקצרה" לכיוונים שונים. ההכרעה בשאלה איזה אינטרס יגבר היא תוצאה של איזון המבוסס על מכלול נסיבות העניין.

18. בענייננו, בית המשפט שקל את כלל נסיבות העניין והחליט ליתן לחייב הפטר מותנה. בית המשפט נתן דעתו למחדלי החייב במסגרת ההליך, אך מצא כי אין בהם כדי להטות את הכף לעבר דחיית בקשתו. זאת כאמור בשים לב לגילו הצעיר; לנסיבות היקלעותו להליך; ליכולת הפירעון שלו, ובכלל זה לטענות לעניין כושר השתכרותו של החייב; לגובה צו התשלומים שהושת עליו בתחילת ההליך; לכך שהסכום המוצע בתכנית הפירעון שווה ערך ל-50 תשלומים חודשיים של 5,000 ש"ח כל אחד, ומדובר במשך זמן סביר להימשכותו של הליך חדלות פירעון; לכך שהדירה בה הוא מתגורר אינה שייכת לו; ולכך שביטול ההליך לא יניב תוצאות טובות יותר לנושים זולת רדיפתו של החייב

ללא תכלית. בית המשפט הביא אפוא בחשבון את מכלול השיקולים הרלוונטיים לעניין ואיזן כדבעי בין האינטרסים השונים, והחלטתו אינה מגלה כל עילה להתערבות.

סיכומו של דבר, הערעור נדחה. נוכח המתוכנת הדיונית שבה ניתנה ההכרעה ומשלא התבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ניתן היום, א' בחשוון התשפ"ג (26.10.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט